

Sygn. akt III Ca 1375/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Andrzej Dyrda

Protokolant Monika Piasecka

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2015 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa T. B. i M. D.

przeciwko W. D.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 6 maja 2014 r., sygn. akt I C 1469/13

oddala apelację.

SSO Andrzej Dyrda

UZASADNIENIE

Powodowie M. D. oraz T. B. domagali się zasądzenia od pozwanej W. D. kwoty 1.900 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 stycznia 2013 do dnia zapłaty. W uzasadnieniu powodowie wskazali, że są wierzycielami wekslowymi pozwanej, która pomimo upływu terminu do wykupu weksła nie spełniła świadczenia. W dniu 10 stycznia 2013 roku powodowie wystosowali do pozwanej wezwanie do zapłaty, lecz pomimo wyznaczonego terminu pozwana nie dokonała spłaty należności.

W dniu 20 marca 2013 roku Sąd Rejonowy w Zabrze wydał w sprawie nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym.

W dniu 18 kwietnia 2013 roku pozwana wniosła zarzuty od nakazu zapłaty wydanego w dniu 20 marca 2013 roku, zaskarżając go w całości. Wskazała, że wpłaciła na poczet zaległości łączną kwotę 500 zł i załączyła dowody wpłaty. Pozwana podniosła także, że była informowana, iż pobiera 800 zł tytułem pożyczki, a weksel musi podpisać jedynie ze względów proceduralnych.

Powodowie w odpowiedzi na zarzuty, wskazali że w dniu 12 stycznia 2012 roku zawarli z pozwaną umowę pożyczki na kwotę 800 zł z terminem spłaty na dzień 13 lutego 2012 roku. Zabezpieczeniem spłaty jest przedmiotowy weksel in blanco, który wraz z deklaracją wekslową został przez pozwaną podpisany.

W piśmie datowanym na 29 stycznia 2014 roku powodowie ograniczyli powództwo o kwotę dokonanych przez pozwaną wpłat, tj. o kwotę 500 zł, podtrzymując żądanie w zakresie zasądzenia na swoją rzecz solidarnie kwoty 1.400 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 30 stycznia 2013 roku do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy w Zabrzu wyrokiem z dnia 6 maja 2014r. uchylił nakaz zapłaty wydany w sprawie I Nc 498/13 w dniu 20 marca 2013r. ponad kwotę 300 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 stycznia 2013r. do dnia zapłaty i w tym zakresie oddalił powództwo. Nadto zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 103,52 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, a w zakresie ograniczonego żądania pozwu postępowanie umorzył.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że w dniu 12 stycznia 2012 roku pomiędzy powodami, a pozwaną została zawarta umowa, której przedmiotem było udzielenie pożyczki pieniężnej w kwocie wynoszącej 800 złotych. § 3 umowy pożyczki stanowi, że strony ustaliły zgodnie, że prowizja wynosi 25 % kwoty pożyczki tj. 200 zł. W myśl § 5 pożyczkobiorca zobowiązuje się do dokonania zabezpieczenia udzielonej pożyczki poprzez wystawienie weksla „in blanco”. § 8 umowy stanowi natomiast, że koszty związane z niewykonaniem przez pożyczkobiorcę zobowiązania wynoszą 30 zł za każde wezwanie do zapłaty wysłane listem poleconym oraz 100 zł będące zryczałtowanym kosztem czynności windykacyjnych.

Jako zabezpieczenie udzielonej pożyczki został wystawiony weksel in blanco.

Pozwana podpisała deklarację wekslową zgodnie z którą w przypadku nieuregulowania w terminie przez wystawcę weksla należności wynikających z umowy pożyczki posiadacz weksla będzie uprawniony do żądania zapłaty należności z weksla w kwocie 1.900,00 zł na poczet należności głównej, odsetek karnych, kosztów związanych z odzyskaniem kwoty zadłużenia.

Pozwana podpisała również formularz informacyjny, w którym potwierdziła, że przyjmuje do wiadomości co następuje w przypadku braku spłaty należności wynikającej z umowy pożyczki oraz jakimi kosztami zostanie obciążona.

Powodowie w dniu 12 stycznia 2012 roku wypłacili pozwanej kwotę 800,00 zł, a pozwana wpłaciła na ich rzecz kwotę 200,00 zł, co stanowiło prowizję.

Pozwana nie spłaciła należności wynikającej z umowy pożyczki w wymaganym terminie. W dniach 30.04.2012r., 26.06.2012r., 30.08.2012r., 10.10.2012r., 17.10.2012r. dokonała wpłat po 100 zł – łącznie 500 zł.

Pismem z dnia 10 stycznia 2013 roku powodowie wezwali powódkę do zapłaty kwoty 1900 zł w terminie 14 dni. Pismo to zostało doręczone powódce dnia 15 stycznia 2013 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części. Sąd wskazał, że sporne pomiędzy stronami pozostawało prawo powodów do żądania zapłaty kwoty dochodzonej pozwem. Pozwana twierdziła, że zaciągnęła pożyczkę w kwocie 600 zł i została poinformowana, że weksel musi podpisać jedynie ze względów proceduralnych i nie ma on żadnego znaczenia, natomiast powodowie twierdzili, że kwota dochodzona pozwem wynika z umowy i że pozwana została poinformowana o wysokości należnego powodom świadczenia na wypadek braku terminowej spłaty pożyczki.

Sąd, na podstawie dokonanych ustaleń faktycznych, uznał, że weksel, z którego powodowie wywodzili roszczenie objęte powództwem, był tzw. wekslem gwarancyjnym, czyli mającym stanowić zabezpieczenie zobowiązań wynikających z umowy pożyczki łączącej strony. Wskazując na abstrakcyjny charakter zobowiązania wekslowego, Sąd wskazał, że jeżeli nakaz zapłaty wydano na podstawie wekslu gwarancyjnego, strony mogą - w granicach nakazu - powoływać się na podstawy faktyczne i prawne, wynikające z łączącego je stosunku prawnego. W ten sposób spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego, na którym oparty był pozew wniesiony w postępowaniu nakazowym, przenosi się na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Sąd wskazał, że dla oceny weksla wystawionego w niniejszej sprawie, istotne znaczenie musiało mieć porozumienie wekslowe, a w konsekwencji pozwanej służył zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z treścią porozumienia. Skutecznie mogła się ona powołać na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącej jej z powodami umowy pożyczki, w tym także na wady oświadczenia woli z uwagi na wykorzystanie pozycji dominującej powodów.

Sąd wskazał, że zawarta przez strony umowa pożyczki określała zarówno wysokość pożyczki, zasady i termin jej spłaty, sposób zabezpieczenia, informację o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową tj. wynagrodzenia pożyczkodawcy, regulowała też postępowanie w przypadku braku spłaty pożyczki w umówionym terminie określone zostało w regulaminie, z którym pożyczkobiorca się zapoznał i który stanowi integralną część umowy. Wobec faktu prowadzenia przez powodów zawodowo działalności pożyczkowej, Sąd uznał, że formularze nie były dla pozwanej jasne i zrozumiałe, o czym świadczą zarówno jej oświadczenia, jak i sam fakt niestaranego wypełnienia druków, np. deklaracji wekslowej, w której nie zostały należycie wypełnione luki w tekście.

W ocenie Sądu, na powodach spoczywał obowiązek prawidłowego poinformowania pozwanej o warunkach deklaracji wekslowej, w związku z czym zarzut pozwanej, iż zaciągnęła pożyczkę jedynie w kwocie 800 zł (realnie otrzymała 600 zł) i jedynie w zakresie tej kwoty skuteczna może być deklaracja wekslowa, musiał odnieść skutek. W ocenie Sądu umieszczenie na wekslu kwoty 1900 zł nie może zostać uznane jako wartość gwarancji wykonania umowy, skoro powodowie wartość taką ustalili już w dacie zawarcia umowy - kiedy nie były znane składniki przekraczające wartość 800 zł.

Wobec powyższego uznać należało, iż pozwana była dłużnikiem powodów jedynie na kwotę 800 zł, z której to kwoty 200 zł zostało pobrane tytułem prowizji od razu przy zawarciu umowy, a 500 zł pozwana spłaciła w 5 ratach w roku 2012, co przekładało się na uwzględnienie roszczenia powodów jedynie w zakresie 100 zł.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. dokonując ich rozliczenia proporcjonalnie do wyniku sprawy.

W zakresie w jakim powodowie dokonali częściowego cofnięcia pozwu postępowanie w oparciu o art. 203 § 1 i 4 k.p.c. i 355 k.p.c. umorzono.

Apelację od tego orzeczenia wnieśli powodowie zaskarżając wyrok w części co do punktu w zakresie jakim uchylono nakaz zapłaty co do punktu nbr 1 sentencji wyroku w zakresie jakim uchylono nakaz zapłaty wydany w sprawie I Nc 498/13 w dniu 20 marca 2013r. ponad kwotę 100 zł do kwoty 1.400 zł oraz w sześciu co do punktu nr 2 sentencji wyroku w zakresie jakim Sąd I instancji oddalił żądanie strony powodowej co do zasądzenia kosztów procesu ponad kwotę 34,52 zł.

Zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego, tj: art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936r. Prawo wekslowe w związku z art. 10 u.p.w. oraz art. 65 k.c. polegającą na przyjęciu, że wystawiony przez pozwaną weksel własny In blanco będący wekslem gwarancyjnym nie może stanowić samodzielnej podstawy dochodzonego roszczenia w przypadku uchybienia przez pozwaną terminowi płatności zobowiązania podstawowego, tj. zaciągniętej pożyczki; art. 65 k.c. w związku z art. 10 u.p.w. polegającą na przyjęciu, że deklaracja wekslowa, podpisana przez pozwaną, może być skuteczna jedynie w kwocie 800 zł, a tym samym weksel in blanco został wypełniony przez powodów niezgodnie z treścią zawartego porozumienia, podczas gdy w pisemnej deklaracji wekslowej pozwana złożyła oświadczenie woli, w którym uprawniała powodów do wypełnienia wystawionego przez siebie weksla In blanco na kwotę 1.900 zł zobowiązując się tym samym do zapłaty wskazanej kwoty w przypadku uchybienia przez nią terminowi płatności zaciągniętej pożyczki, art. 353¹ k.c. w związku z art. 10 u.p.w. polegającą na przyjęciu, że porozumienie wekslowe, a w szczególności określona w nim kwota na jaką może zostać wypełniony weksel In blanco nie stanowi umowy określającej wzajemne prawa i obowiązki stron, podczas gdy do porozumienia wekslowego ma zastosowanie art. 353¹ k.c. zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie lub zasadom współżycia społecznego.

Nadto zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego mających wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 326 k.p.c. w związku z art. 332 § 2 k.p.c. polegające na zmianie przez Sąd I instancji ogłoszonego na rozprawie w dniu 6 maja 2014r. wyroku co do punktu 1 i 2 jego sentencji postanowieniem z dnia 20 maja 2014r. w zakresie dotyczącym powagi rzeczy osądzonej oraz art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, a w szczególności umowy pożyczki z dnia 12 stycznia 2012r., formularza informacyjnego dotyczącego kredytu konsumenckiego oraz

deklaracji wekslowej i przyjęcie, że weksel in blanco wystawiony przez pozwaną został wypełniony niezgodnie z zawartym porozumieniem oraz przyjęcie, że [...] formularze te nie były dla pozwanej jasne i zrozumiałe, o czym świadczą zarówno jej oświadczenia w tym zakresie, a to odnoszące się do poinformowania jej, że podpisanie weksła jest zabiegiem typowo formalnym i nie ma żadnego znaczenia,[...] pomimo braku przeprowadzenia na wskazaną okoliczność dowodów, co spowodowało ustalenie faktyczne, że deklaracja wekslowa może być skuteczna jedynie do kwoty 800 zł.

Zarzucili także błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, mający wpływ na treść orzeczenia polegający na przyjęciu, że powodowie wypełnili weksle In blanco niezgodnie z zawartym porozumieniem, gdyż w ocenie Sądu I instancji porozumienie dotyczyło kwoty 800 zł, podczas gdy treść deklaracji wekslowej jednoznacznie wskazuje, że strony zawarły umowę, na wypełnienie przedmiotowego weksła gwarancyjnego do kwoty 1.900 zł w przypadku uchybienia przez pozwaną terminowi płatności pożyczki.

Na tych podstawach wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 6 maja 2014r. i zasądzenie od pozwanej na rzecz powodów solidarnie: kwoty 1.300 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 30 stycznia 2013r. do dnia zapłaty; kosztów postępowania pierwszo-instancyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych jak również zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kosztów postępowania przed sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sprawa została rozpoznana w trybie uproszczonym, a Sąd Odwoławczy nie przeprowadził postępowania dowodowego.

Artykuł 505¹³ § 1 k.p.c. jest przepisem szczególnym do art. 387 § 1 k.p.c. Jeżeli Sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku winno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa.

Mając na względzie powyższe unormowania, Sąd Odwoławczy dokonując oceny całości ustaleń i oceny prawnej uznał, że apelacja pozwanego jest nieuzasadniona.

W niniejszej sprawie powodowie domagali się wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym na podstawie tzw. weksła gwarancyjnego zabezpieczającego wykonanie zobowiązań wynikających z umowy pożyczki z dnia 12 stycznia 2012r.

Od wydanego w tej sprawie nakazu zapłaty pozwana wniosła zarzuty. Jak wynika z ugruntowanego orzecznictwa (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1967r., III CZP 19/66, uchwała Połączonych I.: Cywilnej oraz Pracy i (...) z dnia 24 kwietnia 1972r., III PZP, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1997r., I CKN 48/97) pozwana była uprawniona, wobec wystawienia weksła in blanco, do podniesienia zarzutu uzupełnienia weksła niezgodnie z zawartym przez strony porozumieniem (deklaracją wekslową). Z zarzutu tego skorzystała, co w konsekwencji doprowadziło do „przerzucenia” ciężaru dowodu, zgodnie z art. 6 k.c., na stronę powodową.

Stosownie do art. 232 k.p.c. na stronach ciąży obowiązek przedstawienia dowodów dla stwierdzenia faktów z których wywodzą skutki prawne. Wskazany powyżej ciężar dowodu w znaczeniu formalnym uzupełnia ciężar dowodu w znaczeniu materialnym wyrażony w art. 6 k.c., który nakłada na stronę ciężar udowodnienia faktów, z których wywodzi ona skutki prawne. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 listopada 2007r., (II CSK 293/07), ciężar udowodnienia faktu należy rozumieć z jednej strony jako obarczenie strony procesu obowiązkiem przekonania sądu dowodami o słuszności swoich twierdzeń, a z drugiej konsekwencjami poniesienia realizacji tego obowiązku, lub jego nieskuteczności. Tą konsekwencją jest zazwyczaj niekorzystny dla strony wynik procesu.

Obowiązkiem stron, w szczególności reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika, na co zwrócił również uwagę Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2004r. (I CK 32/04), jest przedstawianie takich dowodów, które spełniają ustawowe wymagania przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego.

Powodowie przedłożyli kserokopie dokumentów (k. 49 – 57), które nie zostały poświadczone za zgodność z oryginałem (umowy pożyczki, deklaracji wekslowej, formularza informacyjnego oraz oświadczenia pożyczkobiorcy). Sama odbitka ksero lub inna kopia reprograficzna nie jest dokumentem w rozumieniu przepisów k.p.c. i nie może dokumentu zastąpić. Jeżeli zatem odbitka ksero (kserokopia) nie jest odpowiednio poświadczona, to nie stanowi ona dokumentu, a sądowi nie wolno przeprowadzać w tej sytuacji dowodu z dokumentu. Niepoświadczona odbitka ksero jest tylko środkiem uprawdopodobnienia za pomocą pisma, pozwalającym na dopuszczenie dowodu z zeznań świadków i dowodu z przesłuchania stron - art. 74 § 2 k.c. (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 10 stycznia 2008r., V ACa 816/07). Niepoświadczone odbitki ksero nie stanowią więc dowodu, a mogą jedynie służyć jako źródło twierdzeń o faktach, które - jeśli zostaną zaprzeczone - wymagają udowodnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2003r., I CKN 1436/00).

Wobec powyższego, przy uwzględnieniu zarzutów pozwanej, należało uznać, że powodowie nie wykazali, zasadności swojego roszczenia w zakresie szerszym niż wynika z zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się do zarzutu nieprawidłowości postanowienia z dnia 20 maja 2014r., orzeczenie to nie mogło być przedmiotem kontroli instancyjnej, wobec jego uprzedniego uprawomocnienia.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

SSO Andrzej Dyrda